

**T-109/02., T-118/02., T-122/02., T-125/02., T-126/02., T-128/02.,
T-129/02., T-132/02. és T-136/02. sz. egyesített ügyek**

**Bolloré SA és társai
kontra
az Európai Közösségek Bizottsága**

„Verseny – Kartellek – Az önmásoló papír piaca – Bírságkiszabási iránymutatás –
A jogsértés időtartama – A jogsértés súlya – Elrettentés céljából történő
bírságnövelés – Súlyosító körülmények – Enyhítő körülmények –
Engedékenységi közlemény”

Az Elsőfokú Bíróság ítélete (ötödik tanács), 2007. április 26. II - 965

Az ítélet összefoglalása

- 1. Verseny – Közigazgatási eljárás – A védelemhez való jog tiszteletben tartása –
Iratbetekintés
(EK 81. cikk, (1) bekezdés; 17. tanácsi rendelet)*
- 2. Verseny – Közigazgatási eljárás – Jogsértést megállapító bizottsági határozat – A címzett
vállalkozással nem közölt bizonyítékok kizárása
(EK 81. cikk, (1) bekezdés)*

3. *Verseny – Közigazgatási eljárás – Jogsértést megállapító bizottsági határozat – A kifogásközléssel nem egyező határozat – A védelemhez való jog megsértése – Feltétel (EK 81. cikk, (1) bekezdés; 17. tanácsi rendelet)*

4. *Verseny – Közigazgatási eljárás – Az emberi jogok európai egyezménye 6. cikkének alkalmazhatatlansága – A közösségi jog általános elveinek alkalmazandósága (17. tanácsi rendelet, 19. cikk, (2) bekezdés)*

5. *Intézmények jogi aktusai – Mérlegelési jogkör gyakorlásának keretében elfogadott aktusok – A közigazgatási eljárásban érintett személy részére biztosított garanciák tiszteletben tartása*

6. *Verseny – Közösségi szabályok – Leányvállalat által elkövetett jogsértés – Az anyavállalatnak való betudás – Feltételek (EK 81. cikk, (1) bekezdés)*

7. *Verseny – Közigazgatási eljárás – Jogsértést megállapító bizottsági határozat – Más, a jogsértésben részt vevő vállalkozások kijelentéseinek bizonyítékként való felhasználása (EK 81. cikk; 17. tanácsi rendelet, 11. cikk)*

8. *Verseny – Kartellek – Valamely vállalkozás versenyellenes kezdeményezésben való részvétele (EK 81. cikk, (1) bekezdés)*

9. *Verseny – Kartellek – Valamely vállalkozásnak való betudás (EK 81. cikk, (1) bekezdés)*

10. *Verseny – Közigazgatási eljárás – Jogsértést megállapító bizottsági határozat – Együtt vizsgálendő bizonyítékok (EK 81. cikk, (1) bekezdés)*

11. *Verseny – Kartellek – Összehangolt magatartás – Fogalom (EK 81. cikk, (1) bekezdés)*

12. *Verseny – Közösségi szabályok – Jogsértések – Bírságok – Meghatározás – Szempontok – A bírság általános mértékének növelése
(EK 81. cikk, (1) bekezdés; 17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés)*

13. *Verseny – Közigazgatási eljárás – Kifogásközlés – Szükséges tartalom
(EK 81. cikk, (1) bekezdés; 17. tanácsi rendelet)*

14. *Verseny – Közigazgatási eljárás – Kifogásközlés – Szükséges tartalom
(EK 81. cikk, (1) bekezdés és EK 229. cikk; 17. tanácsi rendelet, 17. és 19. cikk, (1) bekezdés)*

15. *Verseny – Kartellek – Tilalom – Jogsértések – Egységes jogsértésnek tekinthető megállapodások és összehangolt magatartások
(EK 81. cikk, (1) bekezdés)*

16. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás – Szempontok – A jogsértés súlya
(EK 81. cikk, (1) bekezdés; 98/C 9/03 bizottsági közlemény)*

17. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás – Szempontok – A piacra gyakorolt tényleges hatás
(17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés; 98/C 9/03 bizottsági közlemény)*

18. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás – Szempontok – A jogsértés súlya – Enyhítő körülmények
(17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés; 98/C 9/03 bizottsági közlemény)*

19. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás – Szempontok – A jogsértés súlya
(17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés)*

20. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás
(17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés)*

21. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás*
(17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés)
22. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás*
(EK 81. cikk, (1) bekezdés; 17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés; 96/C 207/04 és 98/C 9/03 bizottsági közlemény)
23. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás*
(EK 81. cikk, (1) bekezdés; 17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés; 98/C 9/03 bizottsági közlemény)
24. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás – Szempontok – A jogsértés súlya – Súlyosító körülmények*
(17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés; 98/C 9/03 bizottsági közlemény, 2. pont)
25. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás – Szempontok – A jogsértés súlya – Enyhítő körülmények*
(17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés; 98/C 9/03 bizottsági közlemény, 3. pont)
26. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás – Szempontok – A jogsértés súlya – Enyhítő körülmények*
(17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés)
27. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás – Szempontok – A jogsértés súlya – Enyhítő körülmények*
(17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés; 98/C 9/03 bizottsági közlemény, 3. pont, harmadik francia bekezdés)
28. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás – A bírság alóli mentesítés vagy a bírság csökkentése az eljárás alá vont vállalkozás együttműködése miatt*
(17. tanácsi rendelet, 15. cikk, (2) bekezdés; 96/C 207/04 bizottsági közlemény)

29. *Verseny – Bírságok – Összeg – Meghatározás – Szempontok – A bírság csökkentése az eljárás alá vont vállalkozás együttműködése miatt*
 (17. tanácsi rendelet, 11. cikk, (4) és (5) bekezdés és 15. cikk, (2) bekezdés; 96/C 207/04 bizottsági közlemény, D. cím, 2. pont)
30. *Eljárás – Bizonyítási eszközök – Dokumentumok benyújtására vonatkozó kérelem*
 (Az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata, 65. és 66. cikk, 1. §)

1. A közösségi versenyszabályok alkalmazására vonatkozó eljárásban a Bizottság – annak érdekében, hogy az érintett vállalkozások hatékonyan meg tudják védeni magukat a kifogásközlésben megfogalmazott kifogásokkal szemben – köteles számukra betekintést nyújtani a vizsgálati iratok teljességébe, a más vállalkozások üzleti titkait vagy más bizalmas információkat tartalmazó dokumentumok, valamint a Bizottság belső dokumentumai kivételével.

sokkal illetve a vállalkozások társulásai-val, akiktől a kérdéses dokumentumok származnak, el kell készítenie – azok nem bizalmas változatait. Amennyiben az összes dokumentum nem bizalmas változatának elkészítése nehéznek bizonyul, az érintett felek részére kellően pontos listát kell adnia a problémát okozó dokumentumokról annak érdekében, hogy lehetővé tegye számukra felmérni annak célszerűségét, hogy betekintést kérjenek-e az egyes dokumentumokba.

Ezen túlmenően a vállalkozások és a vállalkozások társulásainak az üzleti titkaik védelméhez való jogát kell mérlegelni a teljes aktára vonatkozó iratbetekintési jog biztosításával szemben.

(vö. 45–46. pont)

Ennélfogva, ha a Bizottság úgy véli, hogy vizsgálati aktájának egyes dokumentumai üzleti titkokat vagy más bizalmas jellegű információkat tartalmaznak, el kell készítenie – illetve azon vállalkozá-

2. Mivel azok a dokumentumok, amelyekről a közigazgatási eljárás során nem tájékoztatták az érintett feleket, nem tekinthetők megengedhető bizonyítéknak, amennyiben bebizonyosodik, hogy a Bizottság a végleges határozatban olyan dokumentumokra támaszkodott, amelyek nem képezik részét a vizsgálati aktának, és azokról nem tájékoztatta a

felperes feleket, el kell utasítani az említett dokumentumokat mint bizonyítékokat.

hozatala előtt megismerjenek mindent, ami a megfelelő védekezésükhöz szükséges.

Ebből következik, hogy ha a Bizottság az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazására vonatkozó eljárásban a jogsértés megállapítása érdekében a kifogásközlésre adott válasz valamely szakaszára vagy az e válaszhoz csatolt mellékletre kíván támaszkodni, az ezen eljárásban érintett más feleknek is lehetőséget kell biztosítani, hogy e bizonyítékkal kapcsolatos álláspontjukat kifejhessék.

Ez a követelmény nem teljesül, amennyiben a határozat valamely jogsértésért a felelősséget egy anyavállalatnak egyrészt a leányvállalata kartellben való részvételéért, másrészt az anyavállalatnak a kartell tevékenységében való közvetlen részvételéért tudja be, amennyiben a kifogásközlés nem teszi lehetővé az anyavállalat számára, hogy tudomást szerezzen a jogsértésben való közvetlen részvételére vonatkozó kifogásról, sem az e kifogás alátámasztására a határozatban végül elfogadott tényekről.

(vö. 56–57. pont)

3. A kifogásközlésnek tartalmaznia kell a kifogások megfelelően egyértelműen megfogalmazott, akár összefoglaló jellegű leírását, hogy lehetővé tegye az érdekeltek számára azt, hogy ténylegesen megismerhessék azokat a magatartásokat, amelyeket a Bizottság részükről kifogásol. A kifogásközlés ugyanis csak ennek a követelménynek a teljesítésével láthatja el a közösségi rendeletekben előírt azon feladatát, hogy a vállalkozások és vállalkozások társulásai még a Bizottság végleges határozatának meg-

Ugyanakkor, még akkor is, ha a Bizottság határozata olyan új ténybeli, illetve jogi állításokat tartalmaz, amelyeknek tárgyában az érintett vállalkozásokat nem hallgatta meg, a megállapított hiba csak akkor jár a határozat megsemmisítésével e tekintetben, ha az érintett állításokat nem lehet kellőképpen bizonyítani a határozatban hivatkozott azon többi elem alapján, amelyekkel kapcsolatban az érintett vállalkozásoknak módjában állt kifejteni álláspontjukat.

Másrészt, ha valamely határozat egyes indokai önmagukban is a jogilag meg-

követelt módon alátámasztják e határozatot, akkor a határozat alapját képező többi indokot érintő hibák semmi esetre sem érintik annak rendelkező részét.

tanúvallomását indítványozták, nem ellentétes a fent hivatkozott elvekkel.

(vö. 86–87. pont)

(vö. 67., 71., 77., 79–81. pont)

4. Habár a Bizottság az emberi jogok európai egyezményének 6. cikke értelmében nem minősül bíróságnak, és a Bizottság által kiszabott bírságok nem büntetőjogi jellegűek, a Bizottságnak mindenesetre a közigazgatási eljárás során tiszteletben kell tartania a közösségi jog általános elveit.

5. Abban az esetben, ha a Közösség intézményei mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak érdekében, hogy képesek legyenek feladataikat ellátni, a közösségi jogrendben biztosított garanciák közigazgatási eljárásokban való tiszteletben tartása még inkább alapvető jelentőségű; mivel e garanciák között szerepel nevezetesen a hatáskörrel rendelkező intézmény azon kötelezettsége, hogy gondosan és pártatlanul vizsgálja meg az adott eset összes lényeges körülményét.

(vö. 92. pont)

Mindenesetre egyrészt a Bizottság – habár meghallgathat természetes vagy jogi személyeket, amennyiben azt szükségesnek véli – nem rendelkezik azzal a joggal, hogy a terhelő tanúkat azok beleegyezése nélkül megidézze, másrészt pedig az a tény, hogy a közösségi versenyjog rendelkezései nem teszik kötelezővé a Bizottság számára olyan mentő tanúk megidőzését, akiknek a

6. Az a körülmény, hogy a leányvállalat külön jogi személyiséggel rendelkezik, még nem elegendő ahhoz, hogy kizárja annak lehetőséget, hogy magatartását az anyavállalatnak tudják be, mégpedig akkor, amikor a leányvállalat nem önálló módon határozza meg saját magatartását a piacon, hanem lényegében azokat az utasításokat követi, amelyeket az anyavállalat szabott meg a számára.

E tekintetben az a tény, hogy az anyavállalat a leányvállalat teljes tőkéjének egyedüli tulajdonosa, habár erős tényköri eredménynek minősül annak alátámasztására az anyavállalat tekintetében, hogy az meghatározó befolyást képes gyakorolni leányvállalata magatartására a piacon, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy az anyavállalatnak lehessen a felelősséget betudni a leányvállalata magatartása miatt. További bizonyítékra van szükség a részesedés mértékén túl, de ez tényköri eredményekből is állhat. Nem szükséges, hogy ezen kiegészítő bizonyíték azt támassza alá, hogy az anyavállalat ténylegesen utasította a leányvállalatát a kartellben való részvétellel.

(vö. 131–132. pont)

7. Egyetlen, valamely kartellben való részvétellel vádolt vállalkozás vallomása, amelynek pontosságát több más, hasonlóan megvádolt vállalkozás vitatja, nem tekinthető az utóbbiak által elkövetett jogsértés megfelelő bizonyítékának, ha más bizonyíték azt nem támasztja alá.

Másrészt általában különösen megbízható bizonyítéknak kell tekinteni azt a nyilatkozatot, amely a nyilatkozattevő érdekei ellen irányul.

(vö. 166–167. pont)

8. Elegendő, ha a Bizottság bizonyítja, hogy az érintett vállalkozás olyan találkozókra vett részt, amelyeken versenyellenes megállapodásokat kötöttek, anélkül, hogy az ezek ellen kifejezetten tiltakozott volna, ezzel a jogilag megkövetelt módon bizonyítja az említett vállalkozás kartellben való részvételét. Amennyiben az ilyen találkozókra való részvétel bizonyított, e vállalkozás feladata olyan bizonyítékok bemutatása, amelyek alapján bizonyítható, hogy az említett találkozásokon való részvétele minden versenyellenes szándékot nélkülözött, és bizonyítania kell, hogy ő tájékoztatta a versenytársait arról, hogy az e találkozókra való részvételi szándéka eltér az övékéétől.

A fenti jogelv indoka az, hogy – amennyiben az adott vállalkozás úgy vett részt a hivatkozott találkozón, hogy annak tartalmától nem határolódott el nyilvánosan – a többi résztvevő arra követhetett, hogy annak eredményét jóváhagyja, és annak megfelelő magatartást fog tanúsítani.

Emellett az a körülmény, hogy valamely vállalkozás nem a versenyellenes célú találkozó eredményeinek megfelelően cselekszik, nem hátrítja el a kartellben való részvételéből adódó felelősségét, kivéve ha a társaság nyilvánosan elhatárolódott annak tartalmától.

Amennyiben e találkozóssorozat olyan általános tervbe illeszkedik, amely viszont a szóban forgó vállalkozások azon erőfeszítéseinek része, amelyeknek egyetlen gazdasági célja az árak rendszer alakulásának torzítása az érintett piacon, mesterséges lenne ezen, egyetlen cél vezérelte magatartást szétbontani, és azt több különálló jogsértésnek tekinteni.

(vö. 188–189., 196., 312., 360., 424. pont)

9. Amennyiben valamely vállalkozás több elemből álló, a közösségi versenyszabályokkal ellentétes jogsértésben olyan sajátos magatartással vesz részt, amely az EK 81. cikk (1) bekezdése értelmében vett versenykorlátozó célú megállapodásban vagy összehangolt magatartásban való részvételre enged következtetni, amelyek célja a jogsértés egészében való megvalósítása, ez a vállalkozás felelős lehet az ugyanazon jogsértés során a részvétele időtartama alatt a többi vál-

lalkozás által folytatott magatartásért, amennyiben bizonyítást nyer, hogy tudott a többi vállalkozás jogsértő magatartásáról, vagy azt ésszerű módon feltelezhetette volna, és hajlandó volt ennek kockázatát elfogadni.

Valamely megállapodásnak – amelyben egy vállalkozás részt vett – és valamely általános kartellnek a tárgya közötti azonosság önmagában nem elegendő ahhoz, hogy e vállalkozásnak felróják az általános kartellben való részvételét. Csakis akkor jelentheti az érintett megállapodásban való részvétele annak kifejezését, hogy csatlakozik ezen általános kartellhez, ha az e megállapodásban részt vevő vállalkozás tudott vagy tudnia kellett arról, hogy ezzel bekapcsolódik az általános kartellbe.

(vö. 207., 209., 236. pont)

10. Ami az EK 81. cikk (1) bekezdésének megsértésére vonatkozó bizonyítékok felvételét illeti, a Bizottság kötelezettsége bizonyítani az általa megállapított jogsértést, és olyan bizonyítékokat előterjeszteni, amelyek a jogilag megkövetelt módon igazolják a jogsértést megvalósító körülmények fennállását.

A Bizottságnak pontos és egybevágó bizonyítékot kell szolgáltatnia azon szí-

lárd meggyőződésének alátámasztására, hogy az állítólagos jogsértés megtörtént. Mindazonáltal nem szükséges a Bizottság által előterjesztett minden egyes bizonyítéknak eleget tennie e feltételeknek a jogsértés összes elemét tekintve. Elegendő, ha az intézmény által hivatkozott bizonyítékok a maguk teljességében értékelve megfelelnek e követelménynek.

cserélt információkat piaci magatartásuk meghatározása érdekében.

(vö. 291. pont)

11. Az a követelmény, hogy minden gazdasági szereplőnek önálló politikája legyen – amely a Szerződésnek a versenyre vonatkozó rendelkezései velejárója – szigorúan szemben áll mindennemű közvetlen vagy közvetett, gazdasági szereplők közötti kapcsolatfelvétellel, amellyel vagy befolyásolják egy jelenlegi, illetve potenciális versenytárs piacon tanúsított magatartását, vagy felfedik egy ilyen versenytárs előtt azt a magatartást, amelyről úgy határoztak vagy szándékukban áll saját maguknak is ilyen magatartást tanúsítani a piacon, amennyiben e kapcsolatfelvételek célja vagy hatása olyan versenyfeltételek megteremtése, amelyek nem felelnek meg az érintett piac normális feltételeinek. E tekintetben vélelmezni kell – figyelemmel az érdekelt gazdasági szereplők által nyújtandó ellenkező bizonyítékokra –, hogy az egyeztetésben részt vett és a piacon továbbra is tevékeny vállalkozások figyelembe veszik a versenytársaikkal

12. Az a tény, miszerint a Bizottság a múltban bizonyos fajta jogsértésekre bizonyos szinten szabta ki a bírságokat, nem fosztja meg attól a lehetőségtől, hogy ezt a szintet a 17. rendeletben jelzett korlátok között felemelje, ha ez a közösségi versenypolitika végrehajtásának biztosítása érdekében szükséges.

A közösségi versenyjog szabályainak hatékony alkalmazása megkívánja, hogy a Bizottság bármikor e politikához tudja igazítani a bírság szintjét.

Következésképpen az esetlegesen bírság kiszabásához vezető közigazgatási eljárásban érintett vállalkozások nem alapíthatnak jogos bizalmat arra, hogy a Bizottság nem lépi túl a korábban kiszabott bírságok szintjét.

(vö. 376–377. pont)

13. A Bizottság – amennyiben megjelölte azokat a ténybeli és jogi elemeket, amelyekre a bírságszámítást alapozza – nem köteles a kifogásközlésben meghatározni, hogy a bírság összegének meghatározásához hogyan kívánja felhasználni e tényezőket. Ugyanis azt megelőzően felvilágosítást adni a számításba vett bírságok összegére vonatkozóan, hogy a vállalkozást felhívták volna az ellene elfogadott kifogásokkal kapcsolatos észrevételei benyújtására, nem megfelelő módon előre jelezné a Bizottság határozatát.

Következésképpen a Bizottság a közigazgatási eljárás során nem köteles tájékoztatni az érintett vállalkozásokat az új bírságszámítási módszer alkalmazására irányuló szándékáról.

(vö. 392., 403. pont)

14. Amennyiben a Bizottság kifogásközlésben kifejezetten feltünteti, hogy meg fogja vizsgálni, hogy az érintett vállalkozásokkal szemben helye van-e bírság kiszabásának, valamint feltünteti azokat a fő ténybeli és jogi bizonyítékokat – mint például a feltételezett jogsértés súlya és időtartama, amelyek bírság kiszabásához vezethetnek –, valamint hogy e jogsértést „szándékosan vagy gondatlanul” követték-e el, teljesíti a vállalkozások meghallgatáshoz való jo-

gának tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettségét. Ezzel tudomásukra hozza azokat a bizonyítékokat, amelyek alapján nemcsak a jogsértés megállapításával szemben, hanem a bírság velük szembeni megállapításával kapcsolatosan is védekezhetnek.

A versenyszabályok megsértése miatt kiszabott bírságok összegének meghatározását illetően ebből az következik, hogy az érintett vállalkozások védelemhez való jogát a Bizottság előtt az biztosítja, hogy észrevételeket lehet tenni a kifogásolt tények időtartamával, súlyával és versenyellenes jellegével kapcsolatban. Másfelől a vállalkozások kiegészítő garanciákat élveznek a bírság összegének meghatározását illetően, amennyiben az Elsőfokú Bíróság korlátlan felülvizsgálati jogkörében határoz, és különösen megsemmisítheti vagy mérsékelheti a bírságot a 17. rendelet 17. cikke értelmében.

(vö. 397–398. pont)

15. Habár az a tény, hogy valamely vállalkozás nem vett részt a kartellt alkotó összes

tényezőben, nem releváns a jogsértés létezésének bizonyításánál, ezt a tényezőt figyelembe kell venni a jogsértés súlyának mérlegelése és – adott esetben – a bírság meghatározása során.

a belső piac megfelelő működését, és különösen súlyos minősítést kaphatnak ezen túlmenően az ilyen hatást kiváltó más magatartások is.

(vö. 429. pont)

16. A közösségi versenyszabályok megsértése miatt kiszabott bírságok összegének meghatározása körében valamely jogsértés súlyát többek között a verseny korlátozásának természetét figyelembe véve kell értékelni.

Ugyanis sem az ítélkezési gyakorlatból, sem a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásból nem következik, hogy a jogsértés különösen súlyoskénti minősítése több ilyen magatartás együttes meglétét feltételezi. Egy horizontális árkartell önmagában is minősülhet ilyen jogsértésnek, amennyiben veszélyezteti a piac megfelelő működését.

Az árak rögzítését és a piacok felosztását célzó jogsértéseket különösen súlyosnak kell tekinteni, amennyiben közvetlen beavatkozást jelentenek az érintett piacon fennálló verseny lényegi paramétereibe.

Továbbá sem az ítélkezési gyakorlatból, sem ezen iránymutatásból nem következik, hogy a kartellnek saját intézményi struktúrával kell rendelkeznie ahhoz, hogy azt különösen súlyos jogsértésnek lehessen minősíteni.

(vö. 434–437., 441. pont)

Ugyanakkor a jogsértés különösen súlyos minősítésének nem feltétele a piacfelosztás fennállása. Ellenkezőleg, vélelmezni kell, hogy az árkartellekre vagy piacfelosztó kvótákra vonatkozó horizontális megállapodások veszélyeztetik

17. A 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatás szerint a jogsértés súlyának

megállapításánál figyelembe kell venni a jogsértés jellegét, a piacra gyakorolt tényleges hatását, ha ez a hatás mérhető, valamint az érintett földrajzi piac méretét. A szóban forgó iránymutatás így nem kapcsolja a jogsértés súlyát közvetlenül annak hatásához. A tényleges hatás a többi tényező egyike, amelyet figyelmen kívül is lehet hagyni, amennyiben az nem mérhető.

vette figyelembe, a Bizottságnak nem kell szükségszerűen ezt a gyakorlatot folytatnia. A kartellek ugyanis főszabály szerint akkor jönnek létre, amikor egy ágazat nehézségekkel küszködik.

(vö. 462., 663. pont)

(vö. 447. pont)

18. Önmagában az a tény, hogy a kérdéses piac hanyatlóban van, és hogy bizonyos vállalkozások veszteségeket szenvednek el, nem gátolja sem a kartell létrehozását, sem az EK 81. cikk alkalmazását. Másrészt a rossz piaci helyzet nem jelentheti azt, hogy a kartellnek nincsen hatása. Ugyanis a megállapodott áremelések lehetővé tehetik az árcsökkenés ellenőrzését vagy mérséklését, torzítva ezzel a versenyt.

19. A jogsértés súlyának az értékelési szempontjai között a körülményektől függően szerepelhet a jogsértés tárgyát képező termékek mennyisége és értéke, a vállalkozás mérete és gazdasági jelentősége, és következésképpen az a hatás, amelyet ez utóbbi gyakorolhatott a piacon. Ebből egyrészt az következik, hogy a bírság összegének meghatározása érdekében figyelembe lehet venni nem csupán a vállalkozás világméretű forgalmát, amely információval szolgál – ha mégoly hozzávetőleges és tökéletlen módon is – a méretre és a gazdasági erőre vonatkozóan, hanem e forgalomnak a jogsértés tárgyát képező termék értékesítéséből származó részét is, amely ennek a nagyságáról nyújt tájékoztatást. Másrészt az is következik ebből, hogy ezen adatok egyikének sem szabad aránytalan jelentőséget tulajdonítani a mérlegelendő egyéb tényezőkhoz képest, azaz a megfelelő bírság megállapítása nem lehet a teljes forgalomra alapozott egyszerű számítás eredménye.

Továbbá a Bizottság nem köteles a közösségi versenyszabályok megsértésének szankcionálása során az érintett ágazat rossz pénzügyi helyzetét enyhítő körülménynek tekinteni, és csak azért, mert korábbi ügyekben az ágazat gazdasági helyzetét enyhítő körülményként

(vö. 468. pont)

20. A Bizottság a bírságok összegének a kérdéses jogsértés súlyának és időtartamának függvényében történő meghatározásakor nem köteles az érintett vállalkozások forgalmán alapuló összegek alapján kiszámolni a bírságot, és azt sem kell biztosítania, hogy amikor ugyanabban a jogsértésben érintett több vállalkozást bírságol meg, a számításai eredményeként kiszabott végső bírságösszegek az e vállalkozások közötti, a teljes forgalmuk vagy az érintett áru piacáról származó forgalmuk tekintetében fennálló minden különbséget tükrözzenek.

(vö. 484. pont)

21. Amennyiben a Bizottság az érintett vállalkozásokat a bírság összegének megállapítása érdekében csoportokba osztja, az így kialakított egyes csoportok küszöbértékei meghatározásának koherensnek és objektív módon igazolhatónak kell lennie. Amennyiben a termék Európai Gazdasági Térségen belüli értékesítéséből származó forgalom és a piaci részesedések olyan jellegűek, hogy információt nyújtanak a vállalkozás jelentőségéről, akkor azokat a Bizottság figyelembe veheti.

A piaci részesedéseknek a vállalkozások közti különbségek megállapítása céljából

történő figyelembevétele akkor sérti az egyenlő bánásmód elvét, ha azt nem alkalmazzák az érintett vállalkozások összességére.

(vö. 504., 507., 511. pont)

22. A közösségi versenyszabályok megsértése miatt kiszabott bírság elrettentő hatásának figyelembevétele a kiindulási összeg megállapítása során a bírság jogsértés súlya alapján való meghatározásának szerves részét képezi.

A Bizottság súlyosabb bírságokat is kiszabhat valamely olyan vállalkozással szemben, amelynek a cselekményei – tekintettel arra, hogy meghatározó szerepet játszik a piacon – nagyobb hatást gyakoroltak a piacra, mint az ugyanazon jogsértést elkövető más vállalkozások cselekményei. A bírság összegének ily módon történő kiszámítása különösen megfelel azon követelménynek is, hogy az kellően elrettentő hatású legyen.

A közösségi versenyszabályok megsértése miatt kiszabott bírságok elrettentés céljából történő emelése nem összeegyeztethetetlen a pénzbírságok alóli

mentességről és a pénzbírságok csökkentéséről szóló közlemény alkalmazásával, mivel a számítás e két szakasza teljesen eltérő, és ezek együttes alkalmazása nem tekinthető ellentmondásosnak. A bírság elrettentés céljából történő emelése ugyanis az elkövetett jogsértést szankcionáló bírság kiszámításának szakaszába illeszkedik. Miután meghatározták ezen összeget, az engedékenységi közlemény alkalmazásának a célja azon vállalkozások kompenzálása, amelyek úgy döntöttek, hogy együttműködnek a Bizottsággal. Az a tény, hogy egy vállalkozás úgy dönt, hogy egy vizsgálatban azzal a céllal működik együtt, hogy vele szemben az ennek keretében kiszabott bírságot csökkenteni tudja, egyáltalán nem biztosítja azt, hogy a jövőben tartózkodni fog hasonló jogsértés elkövetésétől.

(vö. 526., 540–541. pont)

23. A közösségi versenyszabályok megsértése miatt kiszabott bírságok összegének meghatározása során a Bizottság megemelheti először a bírság kiindulási összegét a vállalkozásnak az érintett termék piacán fennálló jelentőségére tekintettel, majd másodszor emelhet elrettentés címén, figyelembe véve a vállalkozás vagy a vállalatcsoport – amelyhez a vállalkozás tartozik – tevékenységének összességét annak érdekében, hogy számításba vegye forrásainak összességét. A két emelés ugyanis

nem ugyanazokat a tényezőket veszi számításba.

(vö. 535–536. pont)

24. Amikor valamely közösségi versenyjogi jogsértést több vállalkozás követ el, a bírságok összegének kiszámítása keretében meg kell vizsgálni az egyes vállalkozások részvételének relatív súlyát, amelyhez különösen a részvételük időtartama alatt a jogsértésben betöltött saját szerepük meghatározása szükséges. Ebből következik különösen az, hogy az egy vagy több vállalkozás által a kartellben betöltött vezető szerepet a bírság összegének kiszámítása céljából figyelembe kell venni, mivel az ilyen szerepet játszó vállalkozásoknak a többi vállalkozáshoz képest különös felelősséget kell viselniük. Ezen elveknek megfelelően a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatás 2. pontja a súlyosító körülményekről szóló részében nem kimerítő felsorolást ad azokról a körülményekről, amelyek a bírság alapösszegének emelését eredményezhetik,

amely felsorolás tartalmazza a „jogsértés irányítója és felbujtója szerepet”.

értékelhesse a bírságösszeg esetleges csökkentésének mértékét.

(vö. 602., 624. pont)

(vö. 561., 622. pont)

25. A 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatás 3. pontjában felsorolt körülmények kétségtelenül azok közé tartoznak, amelyeket a Bizottság adott esetben tekintetbe vehet, de nem köteles e címen automatikusan tovább csökkenteni a bírságot, ha valamely vállalkozás e körülmények fennállására utaló bizonyítékot terjeszt elő. Azt, hogy enyhítő körülmény címen helyénvaló-e a bírság csökkentése, a jelentőséggel bíró körülmények összessége alapján, átfogó értékeléssel kell megállapítani. Mivel az iránymutatásból hiányzik az az előírás, hogy a Bizottság köteles figyelembe venni az enyhítő körülményeket, a Bizottság megőriz bizonyos mértékű mérlegelési mozgásteret ahhoz, hogy enyhítő körülmény címen átfogó módon

26. A valamely vállalkozás általi fenyegetés és nyomásgyakorlás fennállása nem változtat semmit a közösségi versenyjogi jogsértés tényén és annak súlyán, és nem minősül enyhítő körülménynek. Ugyanis valamely vállalkozás, amely másokkal együtt versenyellenes tevékenységben vesz részt, jelentheti a hatáskörrel rendelkező hatóságoknak a rá gyakorolt nyomást, és panaszt nyújthat be a Bizottsághoz a 17. rendelet 3. cikke alapján. E megfontolás az adott kartellben érintett valamennyi vállalkozásra vonatkozik, anélkül hogy különbséget kellene tenni közöttük az állítólagos nyomás intenzitásának függvényében.

(vö. 638–639. pont)

27. A jogsértéseknek a Bizottság beavatkozásával egy időben történő megszüntetése kifejezetten szerepel a 17. rendelet

15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatás 3. pontjában felsorolt enyhítő körülmények között.

előnyben részesítené a rövid időtartamú jogsértésekért felelős vállalkozásokat.

(vö. 643–646. pont)

Ugyanakkor a Bizottság általában nem köteles súlyosító körülménynek tekinteni a jogsértés folytatását, sem enyhítő körülménynek a jogsértés megszüntetését.

28. A kartellügyekben a pénzbírságok alóli mentességről és a pénzbírságok csökkentéséről szóló közlemény B. címe b) pontjának szövegéből az következik, hogy az „első” vállalkozásnak nem kell a kartell működésének valamennyi részletét bizonyító összes tényezőt átadnia, elegendő, ha meghatározó tényezőket terjeszt elő. E szöveg egyáltalán nem követeli meg, hogy az átadott tényezők önmagukban „elegendők” legyenek a kifogásközlés kidolgozásához vagy akár a jogsértés meglétét megállapító végleges határozat elfogadásához.

Másrészt, amennyiben valamely jogsértés megszűnésének időpontja korábbi, mint a Bizottság első beavatkozása vagy vizsgálata, a bírság összegének csökkentése megkettőzné a jogsértés időtartamának a fent hivatkozott iránymutatás szerinti figyelembevételét a bírság kiszámítása során. A Bizottság az időtartamot éppen annak érdekében veszi figyelembe, hogy azon vállalkozásokra, amelyek hosszabb ideig tanúsítanak versenysértő magatartást, súlyosabb bírságot szabjon ki, mint azokra, amelyek rövidebb ideig tanúsítják e magatartást. Következésképpen a bírságösszegnek azon az alapon történő csökkentése, hogy a vállalkozás megszüntette a jogsértő magatartását a Bizottság első vizsgálati cselekményekor, másodszor is

Az engedékenységi közleményből továbbá egyértelműen kiderül, hogy a B. és C. cím alkalmazása szempontjából fontos az a tény, miszerint egy vállalkozás elsőként ad át meghatározó bizonyítékokat, de nem lényeges a D. cím szempontjából, amely egyáltalán nem hivatkozik arra, és semmilyen jelentőséget nem tulajdonít annak, hogy valamely vállalkozás a másikhoz képest korábban tanúsít együttműködést.

(vö. 692., 697. pont)

29. A bírság összegének csökkentése a közigazgatási eljárás során való együttműködés címén csak akkor indokolt, ha az érintett vállalkozás magatartása lehetővé tette a Bizottság számára a jogsértés kevesebb nehézséggel való megállapítását, és adott esetben annak megszüntetését.

A fenntartásokkal tett vallomások vagy kétértelmű nyilatkozatok azonban nem minősülnek valódi együttműködésnek, és nem olyan jellegűek, amelyek megkönnyítik a Bizottság feladatát, hiszen vizsgálatot igényelnek. Ez még inkább igaz olyan esetben, amikor a fenntartások olyan pontokra vonatkoznak, mint a jogsértés időtartama, az értékesítési kvóták, a piaci részesedések vagy az információcserék.

A Bizottság e tekintetben mérlegelési jogkörrel rendelkezik, amint az a kartellügyekben a pénzbírságok alóli menteségről és a pénzbírságok csökkentéséről szóló közlemény D. címének 2. pontjából következik.

(vö. 716–717. pont)

Ezenfelül és mindenekelőtt az engedékenységi közlemény alapján engedélyezett csökkentés csak akkor indokolt, ha az átadott információk, és általában az érintett vállalkozás magatartása e tekintetben valódi együttműködést jelent a részéről.

30. A közösségi bíróság előtti eljárás során a Bizottság valamely közösségi versenyjogi szabály alkalmazására vonatkozó eljárással kapcsolatos belső dokumentumait nem bocsátják a felek rendelkezésére, kivéve ha az ügy különleges körülményei kellően megalapozott bizonyítékok alapján – amelyeket e feleknek kell bizonyítaniuk – ezt szükségessé teszik.

(vö. 736. pont)